

kar je tako zelo potrebno. Naše železnice zelo slabo funkcionirajo; naše ceste niso ravno v najboljšem stanju in naša rečna plovba tudi ni na višku. Vsled teh hib zastaja naš promet vedno bolj in bolj, in posledice so vsak dan bolj občutljive. Manjka lokomotiv in vozov, manjka nam ladij. Blago zastaja, ker se ne more prevažati v kraj, kamor je namenjeno, in se kvari in leži, namembnik pa čaka na blago in ga ne more razpečati. To vse ustvarja vedno večjo draginjo, pod katero ječe vsi sloji prebivalstva. Ker pa država iz tekočih dohodkov ne more kriti stroškov za izboljšanje našega prometa, zato se obrača do prebivalstva s pozivom, naj podpiše državno investicijsko posojilo, ki je namenjeno izključno le za izboljšanje našega prometa. Ako se naša prometna sredstva izboljšajo in se s tem zagotavlja živahnější in rednejši promet, potem bodo imeli od tega koristi vsi sloji naše države in prva blagodejna posledica bo, da se bo naša valuta, ki je ravno sedaj dosegla tako nizek tečaj na inozemskih borzah, hitro opomogla in dobila ono kupno silo, ki ji gre po našem naravnem bogastvu. Zato naj nihče ne zamudi te ugodne prilike in naj svoje prihranke naloži edinele v 7% državnem investicijskem posojilu, ker ima na eni strani to prednost, da mu naloženi kapital nese najmanj tri procente več kot drugo, na drugi strani pa s podpisovanjem posojila pomaga izboljšati naš promet in s tem tudi našo valuto in pripomore k blagostanju in konsolidaciji naše mlade države. Kdor namerava podpisati posojilo, naj se podviza, ker ima le še par dni časa.

Tiskovni zakon in tiskovna svoboda.

Pri nas se mnogo govori o tiskovni svobodi. Kritizirajo se ustavne določbe o tisku in naglašajo potreba modernega tiskovnega zakona. Kdor pa čita večino naših listov, bo težko verjel, da bi tudi najmodernejši in najpopolnejši tiskovni zakon dosegel svoj cilj. Dostojnega tona v časopisju ne bo mogel določiti zakon, temveč temeljito ozdravljenje naše politične nerazumevanja. Vendar pa bi se morale že v tiskovnem zakonu uvesti nekatere preventivne mere proti revolverski žurnalistiki. Na Češkem pripravljajo za zimsko zasedanje poslanske zbornice osnutek novega tiskovnega zakona. Ob tej priliki pišejo praški „N. L.“, da ima ta načrt veliko pomanjkljivost. „Manjka mu paragraf, ki določa sodno zasledovanje za nesramnosti, storjene s tiskom, nesramnosti, ki so bile nemogoče takrat, ko so novine pisali družabno vzgojeni ljudje. Danes, ko pri raznih listih od-

ločujejo nezreli, novinarsko popolnoma nekvificirani in družabno nevzgojeni ljudje, ki menijo, da je novinar celo dolžan, objavljati razne govornice, ki spadajo za gostilniško omizje in poslušati ljudi, ki čisto obrtniško izdelujejo in sirijsko laži o njih nasprotnih strankah — danes bi bilo umestno, če bi se te pisače, katerim ni mogoče vsiliti več takta in dobre vzgoje in ki jim tudi redna novinarska organizacija ne more doživeti, prisililo k spodobnosti s — paragrafom. Znano je, da ravno ti junaki, dokler so skrili za papirno steno svojega žurnala, streljajo krog sebe, da je veselje in se obregnejo ob vsakega, ki jim pride na pot, brskajoč danes po njegovih žepih, jutri pa po njegovih družinskih razmerah; ko pa jim kdo zažuga s sodiščem, ni strahopetnejših kreatur in večjih nasprotnikov lastnega mnenja, kakor so ti ljudje. Proti tem revolverskim žurnalistom bi bilo treba dodati osnutku tiskovnega zakona strogi paragraf; s tem bi tiskovna svoboda, katero si oni predstavljajo kot skrivališče za svoje nesramnosti in svojo neoliko, samo pridobila. Dostojni žurnalisti si to iskreno žele!“ Ako veljajo te besede enega najresnejših čeških dnevnikov za razmere v češkoslovaški republici, veljajo tembolj za naše razmere. Menimo, da jih ni treba „nostrificirati“.

Notranja in zunanja politika.

* Grki žele končati vojno. Grki so se najbrž enako kakor Turki naveličali svojih zmag in hočejo končati vojno. Kakor javljajo iz Zeneve, je grška delegacija zaprosila Zvezo narodov, naj posreduje v grško-turškem sporu. Ker pa Turčija ni član Zveze narodov, je zaproseno posredovanje nemogoče. Grki pošiljajo v svet zelo optimistične izjave o ugodnem položaju „na zunan in na znotraj“, katere pa zapadnoevropski politični krogi sprejemajo z veliko rezervno. „Daily Express“ piše, da je za grške politike nastopil moment, ko se morajo vzbuditi iz sna o vzpostavitvi bizantinskega carstva. Poraz v Anatoliji je dovolj resno svarilo. Jasno je, da je Grčija brez moči in da ne bo mogla doseči svojih vojnih ciljev. Na obali reke Zakarije so Grki izgubili okrog 120.000 ljudi. Tako zatrujejo zanesljive vesti. Angleška vlada, ki je doslej s simpatijami zasledovala grško politiko, je začela resno dvomiti o njenih uspehih in skuša vplivati na grško vlado, naj stori, kar je treba, da sklene mir s Kemal pašo.

* Zapadna Ogrska. „Arbeiter Zei-

lung“ razpravlja v svojem uvodnem članku z naslovom: „Habsburg pije kri“ o zapadnoogrskem vprašanju ter pravi: Avstrija čaka zaman, da ji antanta izroči Burško. Antantni generali na Zapadnem Ogrskem so sokrivi nad prelito krvjo avstrijskih brambovcov. Tudi če bi se Banffy in Bethlen s svojim podpisom zavezala, da izpraznita sporno ozemlje, bi Pronayeve in Osztenburgove tolpe smatrale tako pogodbo le za papirno cunjico. Samo ena pot pelje do rešitve tega vprašanja, piše nadalje, a ta pot vodi preko Prage. Srednjeevropski mir je odvisen od Češkoslovaške in Jugoslavije, ki lahko prisilita Madžarsko, da točno izpolni določbe trianonske mirovne pogodbe. Ko so pred letom proglasili avstrijski delavci radi Horthyjevega režima bojkot nad Madžarsko, niso uspeli, ker so ostale češke in jugoslovenske meje odprte. Zato so vsi, ki so črnožoltega mišljenja, nasprotniki sporazuma s Češkoslovaško. To je dokazala tudi dvorezna politika krščanskih socialcev. Burško mora biti popolnoma izpraznjeno, potem šele se naj določijo definitivne meje. K temu pa vodi samo skupna politika s Češkoslovaško.

* Dr. Beneš o zapadnoogrskem vprašanju. V zadnji seji zunanega odbora poslanske zbornice je razpravljala češki ministrski predsednik in zunanji minister dr. Beneš o položaju, ki je nastal vsled zadnjih dogodkov na zapadnem Ogrskem. Po kratki debati o zadnjih znanih dogodkih na Burškem je izjavil, da je dognano, da je madžarska vlada s svojim postopanjem zakrivila, da se mirovni pogoji niso izpolnili. Omenil je tudi svojo noto, ki jo je poslal konferenci veleposlanikov; glavni namen te note je bilo uveljavljenje mirovne pogodbe ter predaja ozemlja zavezniškimi generalom. „Po mojem mnenju“, je nadaljeval dr. Beneš, „je tudi za nas velike važnosti, da se cela zadeva hitro in mirno reši. Zategadelj sem se najprej o celem položaju dobro informiral ter stopil na podlagi teh informacij v zvezo z Jugoslavijo in Romunijo, kakor tudi z zavezniki. Se-le po tem sporazumu zamoremo zavzeti gotovo stališče“. Nato je poročal o pogajanjih z avstrijskim zveznim kanclerjem Schoberjem, čegar mnenje o zapadnoogrskem vprašanju je sporočil tudi madžarski vladi. Ob priliki sestanka z madžarskim zunanjim ministrom grofom Banffyjem je vztrajal na tem, da se prvi pogoj za rešitev te zadeve, da se Madžarska ukloni zahtevam medzavezniške note do določenega roka ali pa, da se pride do rešitve v najkrajšem medsebojnem sporazumu. Neposredna nevarnost vojne v zadnjih dneh ni obstojala ter upa, da se tega tudi v bo-

doče ni bati. Po poročilih z madžarske strani je madžarska vlada na noto zavezničkov že odgovorila konferenci veleposlanikov, da bo izpolnila vse v tej noti stavljenе pogoje. Če se bo do 4. oktobra dosegel kakoršenkoli sporazum, ostane odprto še vprašanje madžarskih tolp in prostovoljnih čet, ki so rovarile po Burškem. To je potem najbolj kočljiva točka celega položaja, ki bo preprečila po evakuaciji vse avstrijske poskuse, vzpostaviti na tem ozemlju red in mir. Vsled tega bodo težkoče s temi tolpami trpele še nekaj časa tudi potem, ko bodo Madžari to ozemlje že izpraznili. Mogoče je torej, da bodo zato intervenirali zavezniki in se bo ali Madžarska, ali pa Avstrija iznebila vstajev s prisilnimi merami. Izjavil je končno, da za češkoslovaško republiko ne obstoja nobena nevarnost nove vojne ter da bo vlada vedno storila svojo dolžnost, da obvaruje mir, kajti ravno sedaj je priložnost, da se prepreči Friderichova akcija in izogne drugim prisilnim meram.

* Splošna mobilizacija na Japonskem. Kakor poročajo iz Pariza, je odredila japonska vlada splošno mobilizacijo vseh letnikov.

* Poljski finančni minister. Iz Varšave poročajo 27. t. m.: Za finančnega ministra v novem kabinetu je bil imenovan dr. Michalevski.

* Madžarska propaganda na Slovaškem. Slovaško in Karpatsko Rusijo zelo vznemirja madžarska propaganda. Po rešitvi zapadnoogrškega vprašanja se bo pokazalo, da je bila to le postranska zadeva; glavni madžarski naval je bil naperjen proti Slovaški.

Zanimivosti.

Razočarani mornar. — Okamenel človek. — Krvoločen tat. — Znorela in zadavila otroka. — Hči ubila očeta.

Nek škotski mornar, Sandy Dukas po imenu, je mornaril zadnja štiri leta neprestano med Kalkuto in Sangajem. Te dni pa se je po dolgem času zopet vrnil in newyorško pristanišče. Njegova prva pot je bila seveda v gostilno, kjer je zahteval kozarček tako priljubljenega wiskija. Bil je zelo začuden, ko mu je krčmar povedal, da tega ni več v Ameriki, ker je v veljavi prohibicija. Misleč, da ga ima krčmar za norca, se je razljutil ter šel na prvo stražnico tožiti krčmarja. Tu pa je bil popolnoma razočaran, ko so mu to vest potrdili. Sklenil je, da takoj zapusti Ameriko in se nikoli več ne vrne v državo, kjer pijejo samo — vodo.

Fridolin Kaučič.

Celjski Slovenec, prvi rektor dunajskega vseučilišča, kateremu je pristojal nagovor magnificus.

Komaj osemdeset let po ustanovitvi dunajske univerze (1365) že v sredini 15. stoletja, je delovalo na univerzi šestero Slovencev in med temi tudi slavni Thomas de Cilia (Prelokar) odgojitelj cesarja Maksimiliana, vseučiliščni kancler, stolni prošt in na zadnje glasovit škof v Konstancu; toda za občno prosveto najzaslužnejši se mi zdi Slovenec Brikcij Preprost, ki je bil predi 428 leti v tretjič izvoljen rektorjem dunajske univerze. Preprost je bil rojen v celjski okolici in krščen za Brikcija, zato se je po tedanjem običaju imenoval „Briccius de Cilia“, dočim ga Kink, Fischer in Aschbach dosledno nazivajo: Briccius Preprost von Cilly — Brikcij Preprost je torej njegovo pravo rodbinsko ime.

B. Preprost je bil magister liberalium artium, doctor theologiae in lector theologicus dunajskega vseučilišča. Osemkrat (l. 1476, 82, 85, 87, 92, 94, 95, 96) je bil dekan bogoslovne fakultete, trikrat pa rektor (1480, 91, 97). Leta 1493. je bil kanonik in kantor katedrale sv. Stefana ter namestni kancler vseučilišni. Ko je meseca oktobra l. 1493. le nekoliko tednov po smrti Friderika III. cesar Maksimiljan I. zadnji vitez — pospešitelj in prijatelj humanističnih študij — prišel na Dunaj, pričevalo ga je vse

vseučiliščno osebje pred vhomom v stolno cerkev svetega Stefana, v koje svečišče se je cesar podal s svojim sijajnim spremstvom. Brikcij, kot najboljši reforik, je bil izvoljen za slovesnega govornika. Pozdravil je cesarja v imenu vseučilišča, prosil ga, da naj bode zaščitnik vede in da naj bi stare pravice vseučiliščne potrdil, kar je cesar Maksimiljan slovesno obljubil.

Ze pred Brikcijevim prihodom na univerzo se je vnel med zastopniki starega sholasticizma in med humanisti hud prepir. Čudno je, da baš duhovnik — odposlanec papežev — Enea Sylvius Piccolomini (pozneje znameniti papež Pij II.) ki je nekoliko let tudi župnikoval Slovincem v Slovenjgradu, prvi bil, ki je l. 1445. na dunajskem vseučilišču v javnem govoru opozarjal na krasoto poganskih klasikov. Kmalu za njim so nastopili na italijanskih vseučiliščih izšolani profesorji Regiomontanus in Teuerbach kot izborni zagovorniki humanizma na katedrih dunajskega vseučilišča. Po njihovi smrti se je začel zopet širiti sholasticizem, kajti sholastiki so z vsemi silami zatirali vsak svobodni pojav, kar nam svedočijo burne kongregacijske seje. Profesorji artistske fakultete so se naposled razcepili v dva nasprotna tabora, namreč v tabor zagovornikov starega sholasticizma in v tabor mladih naprednjakov, ki so vso omiko naslanjali na grško in rimsko književnost. „Mladi“ so osnovali svojo zvezo in nasprotovali sistematično sholastikom pri vsaki priliki.

Osnovatelj, glava in srce tej zvezi

je bil naš Preprost, kajti zbiral je okoli sebe bojzljive somišljenike artistske fakultete: Haydena, Raucha, P. Bergerja in druge ter jih vsodbujal, da so predavali o rimskih in grških klasikih — o Virgilu, Horacu, Ciceronu, Sallustu in Seneci. Prebuditelj in zaščitnik humanizma v drugi polovici 15. veka na dunajskem vseučilišču bil je torej naš rojak Preprost. Sholastiki so ga tudi črtili in preganjali — da, l. 1482 so ga celo obtožili kot razkolnika in gojitelja toli jim zoprnega klasicizma. Zagovarjati se je moral v vseučiliščni kongregaciji 24. marca l. 1482. Gotovo se je dobro opravičil, zakaj že l. 1485 je bil zopet izvoljen dekanom bogoslovne fakultete. Dne 24. jan. l. 1493 je bil kot namestnik vseučilišnega kanclerja predsednik komisije, ki je sprejela preklic nekega zavoljo razširjenja krivih naukov obtoženega doktorja Kaltenmarkterja.

Naš Brikcij je bil prvi vseučiliščni rektor, kateremu je pristojal naslov „magnificus“, kajti cesar Maksimiljan je to častno nazivanje l. 1497 oficijelno zaukazal. V srednjem veku pristojal je naslov „magnificus“ le takim osebam, katere so imele dostojanstvo državnih knezov. Maksimiljan si je mislil vseučiliškega rektorja približno tako, kakor velikega mojstra kakega viteškega reda. Kakor se je ta bojeval z železnim, tako naj bi se visoka šola bojevala z uma svetlim mečem!

Vseučiliščni rektor je bil za časa Preprostovega rektorovanja najvišji sodnik vsega vseučilišnega osebja. V krminalnih zadevah pristojal mu je sodu,

oblast od najmanjše do smrtne kazni. Če je nastopil kot sodnik, nosili so kot znak tega dostojanstva pred njim meč in žezlo. Ako se je podal v vseučilišče, moral je pred njim stopati pedel z žezlom. Predpisana mu je bila posebna obleka (ausgezeichnete Kleidung). Z leva rame mu je visel španski plašč (epomis). Toga je bila urezana iz črnega baržuna, z zlatim vezilom nakičena in s hermelinovo kožuhovino obrobljena. Za pokrivalo mu je služil črn baržunast biser.

Ce se je udeležil kakega pogreba, ali če je država žalovala, nosil je obleko iz rudečega bartuna. (Srebrno žezlo rektorjevo je bilo cenjeno 155 gl. 47 1/2 kr.) Ako je rektor uradno nastopil, imal je prednost pred vsakim škofom. Pri procesiji svetega Rešnjega Telesa je zastopal celo odsotnega vladarja.

Kakor že povedano, zavzemal je to visoka dostojanstva pod slomneto streho porojeni sin slovenskega kmeta trikrat. L. 1469 spisal je Preprost komentar o Ciceronovi retoriki, katero redko knjigo hrani dvorna knjižnica. V terezijanski knjižnici je pa shranjena 138 strani obsegajoča knjiga: Vocabularium Latino-germanicum, katera je bila last Preprostova. L. 1497 je ustanovil nekoliko stipendij za spodnještajerske rojake (Fundavit Stipendia aliquod in Bursa agni). Ti stipendiji so se vsled dvornega ukaza od l. 1794 začeli imenovati „Briccianische Ramingische Stiftung“.

Preprost je umrl na Dunaju dne 29. novembra 1505.

»Kaj je prijel za ključ vrat, za katerimi je ona čepela, je vzkliknil: »Tukaj je«, akoravno je ni videl.

Sorodniki umorjene so ugotovili, da je bila hiša od vseh strani zaprta, in ko je mati pripomnila: »Kje je mogel ta gauner ven iti, je Živko odgovoril: »Ključ od stiskalnice visi tukaj« in pokazal pri tem na ključ, ki je visel pri sobnih vratih. Takoj je nastal sum, da je Živko šel iz veže na podstrešje in iz podstrešja preko tramov nad stiskalnico, odkoder se je spušil na tla ter šel skozi vrata stiskalnice na prosto, stiskalnico zopet zaklenil in potem neopaženo, medtem ko so se drugi pečali z umorjeno, mirno postavil ključ na svoje navadno mesto. Živko je pri razpravi vstrajal pri tem, da je po tej poti nemogoče priti na prosto, pri čemer je pa prišel v nesoglasje s pričami, ki so odločno potrdile, da se lahko pride po tej poti iz hiše skozi stiskalnico na prosto in da je celo Živko sam večkrat poprej uporabljal to pot. Zagovornik je predlagal, da se naj poda sodni dvor s porotniki na lice mesta, da se prepričajo, da je to nemogoče, kar pa je sodni dvor odklonil, ker so porotniki soglasno izjavili, da jim je povsem jasno, da se lahko pride tudi brez uporabe lestve po stiskalnici iz podstrešja na prosto. Vse je torej govorilo za krivdo obtoženca, katero sta drž. pravdnik in dr. Komarčič v svojih izjavah z ozirom na celotni dokazni material zatrjevala in predvsem izključila možnost samomora ter možnost umora od strani kake druge osebe, ker ni niti ena okolnost podana, ki bi dopuščala sum, da je kaka tuja oseba izvršila kak umor ali roparski umor. Saj se je glasilo orožniško poročilo, da družina Kristlovič nima nobenih tujih sovražnikov in predlagala obsodbo v smislu obtožbe. Porotniki so z 8 glasovi proti 4 potrdili krivdo zaradi zavratnega umora Katarine Živko, z 12 glasovi zanikali krivdo glede malomarnega povzročenja smrti otroka. Predsednik je nato razglasil sodbo, katera se je glasila na smrt na večalih. Svojo hladnokrvnost Živko tudi pri razglasitvi sodbe ni izgubil, ampak jo je popolnoma ravnodušno vzel na znanje ter kratko pripomnil, da je nedolžen in da sodbe »ne vzame gore«. Njegov zastopnik je priglasil pritožbo ničnosti.

Gospodarstvo.

Velika razstava živil v Londonu se prireja v mesecu septembru t. l. Na tej razstavi bodo razstavljene predmeti za prehrano in njih preparati, izdelovanje v zvezi z izdelki, surova hrana, cereallje, kakor sadje in mlečni izdelki in vse vrste živila, z eno besedo vsi predmeti za prehrano ter priprave za izdelovanje istih. V razstavi bodo postavljene kuhinje v svrhu javnega izkazovanja o kuhanju. Vsled tega morejo proizvajalci po želji postaviti razne dele in modele svojih tovarn. Razstavljalci plačajo prostornine za 1 kubični meter od 5-12 šilingov.

Skladanje soli v Ljubljani. Uprava državnih monopolov v Beogradu je osnovala v Ljubljani monopolsko stovarišče soli (monopolno skladišče soli), ki je začasno v prostorih tobačne tvornice v Ljubljani, Tržaška cesta šte. 12. Iz tega skladišča se bo oddajala sol na debelo v vrečah po 100 kg in sicer najmanj po 1000 kg proti vnaprejšnjemu plačilu. Kvaliteta: bela, zmleta, kamenita (mineralna) jedilna sol prve vrste iz državne solarne v Kreki (Bosna). Cena: 160 din. za 100 kg. Vreče se zaračunavajo po navadni ceni (sedaj po 11.25 dinarjev, za vsako). Zunanji interesenti, ki prevzemajo cele vagone, smejo uporabljati dovoljeno železnico neposredno pri našem skladišču proti plačilu dotične pristojbine. Izdaja se sol na vagone vsak dan razen ob sobotah, manjše količine pa samo ob pondelkih, torkih in sredo med dopoldanskimi uradnimi urami. Plačila sprejema blagajna tobačne tvornice v Ljubljani; zunanjim odjemalcem so na razpolago položnice poštno-čkovnega urada na račun monopolnega stovarišča soli v Ljubljani.

Zvišanje carine v Nemški Avstriji. Z ozirom na nizko stanje avstrijske krunice, je avstrijska vlada zvišala carino, če se ista plača v bankovcih, za luksurijsne predmete na 200 kratni znesek podstavke v zlatu, za ostalo pa na 160 kratni znesek, počenši s 23. septembrom.

Nove položnice poštne čkovnega urada za davčna plačila. Delegacija ministrstva financ je odredila, da naj davčni uradi en mesec pred dospelostjo davkov, to je v januarju, aprilu, juliju in oktobru dostavljajo položnice poštne čkovnega zavoda, na katerih bo označen celotni predpis vsakega posameznega davka, skupna vsota do tedanjega plačila in znesek, ki naj ga stranka v poštnem čkovnem prometu plača, pred štirinajstim dnevom meseca februarja, majnika, avgusta in novembra, če se hoče izogniti stroškom za izvršilni opomin (4 vin. od vsake krone). Dokler predpis za tekoče leto davčnemu uradu še ne bo znan, bo na položnici naveden provizoren predpis v iznosu prejšnjega leta. Za te položnice se bodo računali samo tiskovni stroški po 30 vin. Hkratu bodo davkoplačevalci, ki stannjejo izven kraja, kjer je nastanjen davčni urad, po razglasu opozorjeni, da so take položnice predane po pošti ter da naj jih, ako bi jih pošta pravočasno ne dostavila, sami na pošto dvignejo. Davčnim obvezancem se pa priporoča, da poravnajo svoja plačila v poštnem čkovnem prometu, ker si s tem prihranijo pot k davčnemu uradu in večkrat cele ure trajajoče čakanie, preden pridejo na vrsto. Hkratu pa s tem pomenijo, da se denar steka neposredno v poštni čkovni zavod, ki vrši plačila za državno upravo. Seveda vsak davkoplačevalec tudi še nadalje, kakor doslej, zahteva pri davčnem uradu proti plačilu davčno knjižico in si da vanjo vpisati predpis plačila. Stranke pa lahko vsak čas zahtevajo popoln izpisek iz kontrolne knjige davčnega urada. Za ta izpisek pa je plačati po tar. post. 42 začasnega zakona o državni trošarini, takšah in pristojbinah takso 5 dinarjev.

Ernest Eckstein: 23

Afrodita.

Roman. Prev. Rušan. (Dalje.)

»Ali nisi ničesar videla?« je nadaljevala Kipida, pobiraje jabolko na tleh. »Jabolko! Ali tudi to spada med tajnosti nesmrtnih boginje? A to? Kaj pomeni to? Ne, tega ne razumem!«

»Kaj je?« sta vprašali Kipidini tovarišici obe hkrati.

Kipido je oblika rudečica.

»Na jabolku je nekaj napisano!«

»Napisano?«

»Tako mi vsi bogovi! Tega ne razumem. Eola, ali si ti mogoče videla, kdo je vrgel to jabolko ali odkod je prileto?«

»Nisem«, je odgovorila Eola. »Toda prečitaj! Mogoče je razvidna vsa zagnatka iz pisave.«

»Baš nasproto! To je še večja uganjka. Bolje bo, da o tem sploh ne govorimo več.«

Hotela je jabolko sliraniti.

»Kaj?« je rekla Eola na to. »Pred nami, svojimi tovarišicami hočeš imeti tukaj v svetišču pred obličjem boginje skrivnosti. Kdo pravi, da je jabolko ravno tebi namenjeno? Misliš li, da je Piamov sin najlepši poslal znak svojega oboževanja? Daj ljuba Kipida! Ne pušči nas! Saj vidiš, kako smo že radovedne!«

Eola je s svojo opazko na Parisa dosegla svoj cilj. Ničesar ni Kipida tako sovražila, in nikdar nebi dopustila, da bi kdo o njej tako mislil.

»Motiš se Eola!« je rekla Kipida ter znova zarudela. »Meni se cela stvar zdi preveč malenkostna. Toda, če že ravno želiš, vama pa prečitam. Saj je samo par besed, pa še te so brezmiselne!«

Vzela je jabolko ter prečitala:

»Jaz, Kipida, hči Haridima, se zaklinjam pred nesmrtno boginjo Afrodito: Akontij, kipar iz Melase, bo moj izvoljenec!«

Skušala se je nasmejati, a ostala je mirna, dostojanstvena. Slutila je nekaj nenavadnega, nekaj vzvišenega, četudi ni poznala namere onega, ki je te besede napisal.

»Kipida!« je vzkliknila Eola. »Kaj si napravila! Ali ne vidiš, da je to zanika? Moj oče mi je pripovedoval, da se je nekaj sličnega zgodilo nekoč v svetišču Dijane na Delosu ter da je bila potem prisega veljavna. Ti si prisegla, Kipida!«

Kajti karkoli zgovoriš tukaj v svetišču pred vsemogočno boginjo, to se ne more nikdo oporeči. Besedo, ki si jo dala pred boginjo, ne smeš in ne moreš prelomiti!«

»Eola, kaj govoriš?« je rekla Kipida ter skočila pokoneu.

»Zares, ti si prisegla, Kipida!«

V tem trenutku so se odprla stranska vrata. Akontij, ki je z veseljem poslušal ta pogovor, je stopil pred začudene deklice.

»Ti si se zaklela, Kipida!« je ponovil svečano. »Če še ima boginja pravico nagraditi in kaznovati ter odločevati njih usodo, potem, Kipida, si ti moja; če pa prelomiš svojo besedo, nas vse zadene božja kazen in jeza nesmrtnih boginj!«

»Kaj je to? Moški glasovi med izbranimi devojkami?« se je sedaj oglašil nekdo pri srednjih vratih. Melanip, z znamenjem svečenika na čelu, je stopil mirno, resno in dostojanstveno. Njegov pogled se je uprl v mladeniča, kakor da mu še enkrat ponavlja to, kar mu je že svoj čas pri dogovoru povedal. Tukaj v svetišču je nastopil Melanip in s svojim vedenjem pokazal, da stoji na strani svojih vernikov, pred katerimi je bil Akontijev čin kazniv. »Ko se bo uklonilo dostojanstvo resnici,« je govoril Akontiju njegov nemi pogled, »potem bom jaz zopet to, kar sem bil, pravi in resnični služabnik nebeške Afrodite, zato pa tudi malo cenim navidezno pobožnost ter mislim, da je eno samo človekoljubno delo več, kakor vsa navidezna svetost in pobožnost.«

Melanip se je obrnil k Eoli ter zahteval od nje pojasnila o tem, kar se je zgodilo.

Prestrašena deklica mu je pričela pripovedovati.

Melanip je nato nekaj časa premišljal, potem pa se je obrnil h Akontiju:

»Ti si dosegel, po čemer si hrepenel. Kipida ne more in ne sme prelomiti svoje obljube. Tudi njen oče, presviti arhont sam, si ne bo drznil žaliti boginje in z njo ves pobožni milečanski narod. Toda posledice svojega triumfa, četudi se tebi obznagi zde le malenkostne, moraš nositi sam: kajti zakon je tako svet, kakor božanstvo nebeške boginje. Idi sedaj, Akontij! Bil sem ti vedno naklonjen, pa bom med tem premislil, kako bi mogel omiliti srd visokega sveta. Mislim, da noben greh ni bolj odpustljiv, kakor oni, ki se lahko sklicuje na ljubezen. A da ti ljubiš samo njo, ne pa hčerko najuglednejšega meščana in njega bogastvo, zato mi janiči tvoja čista duša, katero sem spoznal in jo spoštujem, kakor tudi bojazljivost, ki navdaja vsakega zmagačca.«

Učenec

popolnoma več slovenskega in naraščajoč jezika v pisavi in besedi, ki je obiskoval meščansko ali nižje razrede kake srednje šole, se takoj sprejme v Mariborski tiskarni d. d., Jurčičeva ulica.

Kupujemo

staro medenino in kovine. Ponudbe na 1516 4-3 K. & R. Ježek, Maribor Aleksandrova cesta št. 51.

Kranjske klobase

prvovrstno blago, razpošilja od 5 kg naprej K. Jarc, Ljubljana Hradeckega vas šte. 35. 1519 3-3

Donosno posestvo

nekaj minut od Maribora, stanovanjska hiša z tremi sobami, 4 orale vinograde, 4 sadono ilike in njiv, 4 hote, Cena 105.000 dinarjev. Posnilla daje izpriznanost gosp. dr. Smerdu, Maribor, Oražnova ulica 7. I. nadstropje. 1524 2-2

»Zares, tako je!« je vzkliknil Akontij ter položil roko na srce. »Tebe, samo tebe, Kipida ljubim, pa če bila tudi najsiromajnejša v celim mestu! Blaga tvoje očeta in sijajno njegovo ime ne zahtevam! Samo tebe, tvoje ljubeče srce si želim, ki mi ga bo boginja naklonila če mi bo milostljiva!«

Te besede, ki jih je izgovoril z največjim navdušenjem, v tem resnem in svečanem trenutku niso ostale brez učinka. Tajna udanost, katero se Kipida ni sama ni zavedala, je nenadoma izbruhnila na dan. Kakor so jo njene družice obžalovale, tako je naraščala njena samozavest in odločnost. V duši se ji je pojavil odpor, ki je bil močan dovolj, da brani njeno ljubezen do skrajnosti.

Med tem prizorom ni izpregovorila niti besedice.

»A sedaj pojdi,« se je obrnil Melanip k mlademu umetniku, ki je žarel srče in ljubezni, »da ne motiš svete službe, ki se vsak čas zopet začne. Tebe pa, Haridimova hči, prošim, naj se tvoje misli bavijo s tem dogodkom, temveč jih zberš v pobožni molitvi ter se pripravi na žrtev boginji. Ti veš, da delaš v blagor naroda!«

Malo so se mlade devojke razmišljale o tem dogodku, potem pa so prišli žreči, ki so darovalke spremili k oltarju.

Devojke so v košaricah pletenih iz vrbovja, nosile po dva bela goloba. Pred oltarjem so poklekile ter položile svoj dar na dragoceno ploščo, ki je bila našla zato pripravljena.

»Afrodita!« je začela glasno moliti Kipida. »Gospodarica vsega, kar diha, slavna zmagovalka bogov in ljudi, lastnica tolikih svetišč od vzhoda do zahoda, spoštovana v Dafu, kakor v besnih višinah Erika, v Amatuntu, kakor v našem mestu! Čuj, čuj me! Blagoslovi narod in njegove mogočne vladarje! Blagoslovi mesto in njegove pobožne goste! Blagoslovi Milet!«

»Blagoslovi Milet!« sta odgovorili njeni družici in šest krasnih rok v sijajnih opravih se je dvignilo proti kipi boginje.

Nato so sledile še druge običajne ceremonije: na ageri pred svetiščem se je v svetlu solca zbral narod, da ne zamudi prizora, ko se bodo pokazale tri najlepše milečanske devojke, da spuste golobe. (Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rebat. Odgovorni urednik: Rudolf Oslm.

Prostovoljna požarna bramba in nje rešilni oddelek v Mariboru.

V soboto dne 1. oktobra 1921 v Ljudskem vrtu

velik umetni ogenj

Sodeluje popolna železničarska godba. Začetek koncerta ob 18. uri, ogenj se razže ob 19. uri. — V nedeljo dne 2. oktobra točno ob 14. uri na novem Glavnem trgu

velika ljudska tombola

Popolna železničarska godba pod osebnim vodstvom kapelnika g. Skačej. Cena ene karte 1 dinar. — Od 16. ure naprej v verandi pivovarne Götz 1537 2-1

velika vinska trgatav s plesom

in razne druge zabave. V dvorani koncert železničarske godbe pod osebnim vodstvom kapelnika g. Skačej. — Po 20 uri v veliki dvorani pivovarne Götz

velik oktoberski trušč s plesom

in raznimi drugimi zabavami. — 4 godbe. — Tekmovanje lepotic. Velik srečolov itd. — Vstopnina 5 din. Promenadna obleka, kmečke noše in noše za dečve!

Službe išče

mlad gospod, vešč knjigovodstva, strojepisja in slov. stenogramije. Iščem tudi stroj. Knjičavničarstva z večletno prakso. Zeli vstopiti v kakšno pisarno ali kaj sličnega. Ponudbe pod »Vesten« na pravo »Tabor«